

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณธรรม จริยธรรม
ที่สำคัญจำเป็นของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย
The Development of Management Strategies to Elevate Ethics and Morality Needed
for Students of Private Higher Education Institutions in Thailand

ชัชชญา พิระธรณิศร์¹, สุชาดา นันทะไชย², อัจฉรา นิชยามา³ และ ราชนันย์ บุญธิมา⁴

¹ นิสิตดุขฎฐิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โทร. 092 - 2641099, E-mail: chatchaya_na@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

⁴ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญจำเป็นของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยกำหนดขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอนคือ 1) กำหนดกรอบแนวคิด 2) ศึกษาสภาพจริงในปัจจุบัน สภาพความคาดหวังที่พึงประสงค์ และการบริหารจัดการคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา 3) วิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) เพื่อร่างกลยุทธ์ 4) กำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญจำเป็น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากตัวอย่างคือ อาจารย์และหัวหน้าสาขาประจำหลักสูตร 363 คน จากมหาวิทยาลัยเอกชนทั่วประเทศ 42 แห่ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติบรรยายและวิเคราะห์ลำดับความสำคัญ จำเป็นด้วยเทคนิค PNI^{modified} และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 14 ท่าน การประชุมกลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ทั้งในส่วนสภาพจริงในปัจจุบันและความคาดหวังที่พึงประสงค์ในภาพรวม อยู่ในระดับมากคือ การเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{x} = 3.51$, S.D = 0.80), ($\bar{x} = 4.35$, S.D = 0.72) 2) การบริหารจัดการคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา ทั้งในส่วนสภาพจริงในปัจจุบันและความคาดหวังที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากคือ การบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ($\bar{x} = 3.71$ S.D = 0.82), ($\bar{x} = 4.41$ S.D = 0.75) 3) คุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญจำเป็นของนักศึกษาสูงที่สุดคือ ความมีวินัย มีค่าดัชนี (PNI^{modified} = 0.43) และการบริหารจัดการคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาที่สำคัญจำเป็น สูงที่สุดคือ การทำวิจัยที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา มีค่าดัชนี (PNI^{modified} = 0.32) 4) การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญจำเป็นของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย มี 4 กลยุทธ์ดังนี้ (1) พัฒนาระบบการบริหารคุณภาพอาจารย์และนักศึกษาเพื่องานคุณธรรม จริยธรรม (2) พัฒนาคูณภาพเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่องานคุณธรรม จริยธรรมในยุคดิจิทัล (3) พัฒนาโครงสร้างหน่วยงานให้มีความสัมพันธ์ด้านคุณธรรม จริยธรรม และ (4) พัฒนาตัวแบบคุณธรรม จริยธรรม

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารจัดการคุณธรรม จริยธรรม การบริหารจัดการคุณธรรมจริยธรรม การยกระดับคุณธรรม จริยธรรม ที่สำคัญจำเป็น สถาบันอุดมศึกษาเอกชน นักศึกษา

Abstract

The objective of this research was to study the development of management strategies to elevate ethics and morality needed for undergraduate students of private institutions in Thailand. The methodology used was the Mixed Method. The process of research consisted of four phases as follows: 1) identify concepts for conceptual framework, 2) study the current actual conditions, desirable expectations and ethical management, 3) conduct SWOT Analysis for the draft strategy, 4) set up strategies to elevate ethics and morality needed for students. Questionnaire was used as a quantitative data from 363 instructors and directors in higher education institutions in Thailand. Descriptive statistics and PNI_{modified} technique were used for data analysis. The in-depth interview of 14 experts and focus group of 9 experts were used as qualitative data collection by using content analysis.

The results of the study revealed that: 1) The overall of current actual conditions and desirable expectations of ethics and morality of undergraduate students in Thailand were high, this was a good model. ($\bar{x} = 3.51$ S.D = 0.80), ($\bar{x} = 4.35$ S.D = 0.72) 2) The management of higher education institutions in Thailand was significantly high score ($\bar{x} = 3.71$ S.D = 0.82), ($\bar{x} = 4.41$ S.D = 0.75) in overall of current actual conditions, desirable expectations and ethical management. 3) The most important of ethics and morality for students were disciplinary with the highest index (PNI_{modified} = 0.43) and doing ethical and moral research in students declared the highest index (PNI_{modified} = 0.32). 4) Management strategies to elevating desirable ethics and morality needed for students of private higher education institutions in Thailand developed by the researcher were as follows: (1) develop a system of management for elevating ethics of students and instructors. (2) develop a quality of information technology for the digital age in order to elevate ethics and morals. (3) develop organization system in line with ethics and morals. 4) develop ethics models.

Keywords: Management Strategies of Ethics and Morality, Management of Ethics and Morality, Elevate Ethics and Morality Needed, Private Higher Education Institution, Students

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยเกิดวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อม กอปรกับการทุจริตประพฤติมิชอบก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพกายและใจอย่างรุนแรง จนกลายเป็นปัญหาวิกฤตศรัทธา (ดูจเดือน พันธมนาวิน, 2550) แต่ปัจจุบันพบว่า สังคมไทยยังอ่อนด้อยในเกือบทุกเรื่อง แม้แต่ในด้านศีลธรรมที่เคยเป็นจุดแข็งของสังคมไทย โดยเฉพาะการเข้าสู่ยุคดิจิทัล ซึ่งแสดงถึงการถดถอยทางศีลธรรมและจริยธรรม (Moral Backsliding) หรือเกิดวิกฤตทางศีลธรรมขึ้น จึงปรากฏการณ์ทางคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ มีผลกระทบต่อกลุ่มเด็กและเยาวชน

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยกำลังอยู่ในจุดเปลี่ยนกับสถานการณ์โลก ในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้ (learning outcomes) เป็นการพัฒนาคุณภาพในตัวผู้เรียน ทั้งจากการเรียนในห้องเรียน กิจกรรมในและนอก

หลักสูตร จึงให้ความสำคัญด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Morals) เป็นลำดับแรก ดังนั้น มาตรฐานผลการเรียนรู้ (Domains of Learning) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2552 (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF: HED) จึงเป็นทางหนึ่ง ในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในทุกกระบวนทางการศึกษาที่สามารถบูรณาการความรู้และใช้ความรู้อย่างตระหนักในคุณธรรมจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับพรชัย มงคลวนิช (2557) ได้กล่าวถึง บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความสำคัญในด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ว่า ปัจจุบันมีแนวโน้มนักศึกษาให้ความสนใจเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนในสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น เนื่องด้วยคุณภาพของคณาจารย์ สื่อการเรียนการสอนที่มีความทันสมัย สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงต้องทำหน้าที่ในการบ่มเพาะขับเคลื่อน ผลักดัน คุณธรรม จริยธรรม ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน

กลยุทธ์การบริหารจัดการถือเป็นศาสตร์และศิลป์ในการบริหารทางการศึกษา การประยุกต์หลักการ และแนวคิดในการบริหารงานจัดการ ในการพัฒนา ส่งเสริมการยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพนั้น กลยุทธ์ในการบริหารจัดการจึงมีความสำคัญคือ กำหนดทิศทางองค์การ สร้างความสอดคล้องการปฏิบัติ การกำหนด การประยุกต์ การตรวจสอบ การควบคุมกลยุทธ์ และสร้างความพร้อมให้แก่องค์กรต่อความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (จินตนา บุญบังการ และ ญัฐพันธ์ เขจรนันท์, 2548) จึงเป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักในการใช้กลยุทธ์ในการบริหารจัดการ คุณธรรม จริยธรรม ดำเนินงานในสถาบันของตนให้มีประสิทธิภาพ ให้เป็นไปตามแผนงานในทิศทางเดียวกัน โดยเน้นการปฏิบัติเป็นสำคัญ และให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาชาติและตอบสนองต่อความต้องการเร่งด่วนของสังคมที่กำลังวิกฤต

สภาพการณ์ดังกล่าวการพัฒนาการยกระดับคุณธรรม จริยธรรมให้สัมพันธ์สู่คุณภาพการบริหารจัดการให้บัณฑิตไทยมีลักษณะที่พึงประสงค์นั้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ดำเนินการอยู่แล้ว โดยเริ่มจากผู้บริหาร อาจารย์ กับกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม แต่อาจยังขาดการดำเนินงานที่ชัดเจน จริงจังและต่อเนื่อง ผู้วิจัยมีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญจำเป็นของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญจำเป็นของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method)

ประชากรและตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้าสาขาและอาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาต่างๆ ใน 3 กลุ่มคณะ คือ 1) กลุ่มคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2) กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสุขภาพ และ 3) กลุ่มคณะเศรษฐกิจและธุรกิจ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ปีการศึกษา 2557 จำนวน 3,905 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้น (multi-stage random sampling) สำหรับตัวอย่างที่สุ่มได้ 363 คน โดยการคำนวณตามสูตรของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

1. แบบสอบถาม ศึกษาสภาพจริงในปัจจุบัน สภาพความคาดหวังที่พึงประสงค์ และการบริหารจัดการคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย
2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารจัดการคุณธรรม จริยธรรมโดยการประชุมกลุ่ม (Focus Group) ในการตรวจสอบ ความเหมาะสมของร่างกลยุทธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยมีดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพจริงในปัจจุบัน สภาพความคาดหวังที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา และการบริหารจัดการด้านคุณธรรม จริยธรรมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{x}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D) และการวิเคราะห์การจัดลำดับความสำคัญ จำเป็นของคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ด้วยการหาดัชนีความสำคัญ จำเป็น (Priority Need Index: PNI) (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการร่างกลยุทธ์
3. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (SWOT Analysis) ของการบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ทำการวิเคราะห์สถานะในรูปแบบความสัมพันธ์แบบแมทริกซ์ (SWOT Matrix) เพื่อร่างกลยุทธ์
4. การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบ รับรองกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญจำเป็นของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ทั้งในส่วน สภาพจริงในปัจจุบันและความคาดหวังที่พึงประสงค์ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก คือ การเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{x} = 3.51, S.D = 0.80$), ($\bar{x} = 4.35, S.D = 0.72$) สำหรับการจัดลำดับความสำคัญ จำเป็นของคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา สูงที่สุด คือความมีวินัย การเข้าเรียนและปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตรงต่อเวลามีค่าดัชนี ($PNI_{\text{modified}} = 0.43$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปการวิเคราะห์สภาพจริงในปัจจุบัน ความคาดหวังที่พึงประสงค์คุณลักษณะคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา และค่าดัชนี (PNI_{modified}) คุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญ จำเป็นของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย โดยรวมทุกภูมิภาค

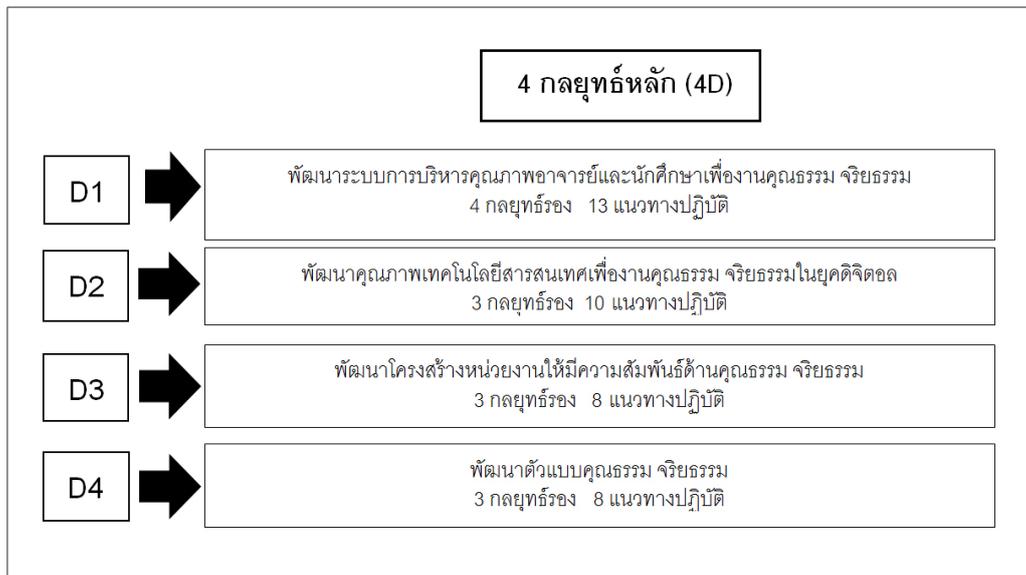
รายการ	สภาพจริง ในปัจจุบัน		ความคาดหวัง ที่พึงประสงค์		PNI _{modified} (n=360)	ลำดับความ สำคัญจำเป็น
	$\bar{x}$	S.D	$\bar{x}$	S.D		
1. คุณธรรม จริยธรรมพื้นฐานของนักศึกษา - นักศึกษายังยังตั้งใจต่อสิ่งยั่วในทางที่ผิดได้	3.26	0.81	4.32	0.74	0.38	2
2. ความมีวินัย - นักศึกษาเข้าเรียนและปฏิบัติตามกิจกรรมต่างๆ ตรงต่อเวลา	3.11	0.85	4.29	0.76	0.43	1
3. ความรับผิดชอบ						
3.1 ความรับผิดชอบต่อตนเอง	3.37	0.74	4.38	0.74	0.35	5
3.2 ความรับผิดชอบต่อสังคม	3.31	0.82	4.24	0.76	0.30	7
4. ความซื่อสัตย์ - คำพูดนักศึกษาเป็นจริงเสมอ	3.29	0.77	4.34	0.76	0.37	3
5. การเป็นแบบอย่างที่ดี - นักศึกษาแสดงกิริยาจาสุภาพเรียบร้อย	3.51	0.80	4.35	0.72	0.36	4
6. การเสียสละ - นักศึกษามีน้ำใจช่วยเหลือโดยไม่หวัง ผลตอบแทน	3.41	0.78	4.30	0.73	0.31	6
7. จิตสาธารณะ - นักศึกษายินดีเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม	3.38	0.80	4.32	0.75	0.35	5

2. การบริหารจัดการคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา ทั้งในส่วนสภาพจริงในปัจจุบันและความคาดหวังที่พึงประสงค์ อยู่ในภาพรวม อยู่ในระดับมากคือ การบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ($\bar{x} = 3.71$, S.D = 0.82), ($\bar{x} = 4.41$ S.D = 0.75) สำหรับความสำคัญ จำเป็นของการบริหารจัดการคุณธรรม จริยธรรม สูงที่สุดคือ การทำวิจัยที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา มีค่าดัชนี (PNI_{modified} = 0.32) ดังแสดงตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปการวิเคราะห์สภาพจริงในปัจจุบัน ความคาดหวังที่พึงประสงค์ การบริหารจัดการคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา และค่าดัชนี (PNI_{modified}) ความสำคัญ จำเป็นของการบริหารจัดการคุณธรรม จริยธรรม สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย โดยรวมทุกภูมิภาค

รายการ	สภาพจริง ในปัจจุบัน		ความคาดหวัง ที่พึงประสงค์		PNI _{modified} (n=360)	ลำดับความ สำคัญจำเป็น
	$\bar{x}$	S.D	$\bar{x}$	S.D		
1. การบริหารจัดการคุณธรรม จริยธรรม - มหาวิทยาลัยสนับสนุนทรัพยากรและ งบประมาณในการพัฒนาและส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา	3.29	0.82	4.45	0.72	0.17	6
2. การบริหารจัดการด้านวิชาการ - การส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการ เรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม	3.69	0.86	4.36	0.75	0.24	2
3. การบริหารจัดการด้านกิจการนักศึกษา - กิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ตามความสนใจของนักศึกษา	3.60	0.88	4.33	0.75	0.23	3
4. การบริหารจัดการด้านผู้สอน - การทำวิจัยที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา	3.64	0.81	4.30	0.72	0.32	1
5. การบริหารจัดการด้านนักศึกษา - สามารถจัดการและควบคุมได้เมื่อ เผชิญสถานการณ์ที่เป็นปัญหาตนเอง	3.54	0.86	4.33	0.75	0.24	2
6. การบริหารจัดการด้านโครงสร้าง - มีหน่วยงานรับผิดชอบด้านคุณธรรม จริยธรรมในมหาวิทยาลัยกำหนดแผนการ แผนปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	3.66	0.86	4.35	0.72	0.21	4
7. การบริหารจัดการด้านการพัฒนาเครือข่าย สถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาบัณฑิต อุดมคติไทย - มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมการพัฒนา ศักยภาพนักศึกษาให้มีความรู้คู่คุณธรรม	3.69	0.82	4.36	0.75	0.20	5
8. การบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนในประเทศไทย - มหาวิทยาลัยส่งเสริมการค้นคว้าการวิจัย ด้านคุณธรรม จริยธรรมที่เป็นระบบ	3.71	0.82	4.41	0.75	0.24	2

3. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญจำเป็นของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย พบว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญจำเป็นของนักศึกษา มี 4 กลยุทธ์หลัก (4D = 4 Develop) 13 กลยุทธ์รอง 39 แนวทางปฏิบัติมีรายละเอียดดังนี้คือ D1 พัฒนาระบบการบริหาร คุณภาพอาจารย์และนักศึกษาเพื่องานคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์รอง 13 แนวทางปฏิบัติ ได้แก่ 1) กำหนด นโยบายการพัฒนาคุณภาพคุณธรรม จริยธรรม 2) พัฒนาและส่งเสริมสมรรถนะคุณธรรม จริยธรรมของอาจารย์และนักศึกษา 3) พัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะอาจารย์ผู้สอนในด้านการเรียนการสอนด้านคุณธรรม จริยธรรม 4) พัฒนากิจกรรมเสริมสร้าง สมรรถนะนักศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรม D2 พัฒนาคุณภาพเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่องานคุณธรรม จริยธรรมในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์รอง 10 แนวทางปฏิบัติ ได้แก่ 1) พัฒนาอาจารย์ผู้สอน กับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อยกระดับ คุณธรรม จริยธรรม 2) พัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผลด้านคุณธรรม จริยธรรม 3) เสริมสร้างความตระหนักในการใช้สื่อออนไลน์ D3 พัฒนาโครงสร้างหน่วยงานให้มีความสัมพันธ์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์รอง 8 แนวทางปฏิบัติ 1) กำหนดนโยบายส่งเสริมโครงสร้างหน่วยงานให้มีความสัมพันธ์ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) จัดระบบโครงสร้างงานวิจัยด้าน คุณธรรม จริยธรรม 3) จัดระบบโครงสร้างหน่วยงานรับผิดชอบหลักด้านคุณธรรม จริยธรรม D4 พัฒนาตัวแบบคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์รอง 8 แนวทางปฏิบัติ 1) กำหนดนโยบายการพัฒนาตัวแบบคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่ วิชาการ 2) ทิศทางการพัฒนาและส่งเสริมตัวแบบคุณธรรม จริยธรรม 3) ส่งเสริมการเป็นตัวแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม ซึ่ง สามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญจำเป็นของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในประเทศไทย

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการอภิปรายออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. คุณลักษณะคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ทั้งในส่วน สภาพจริงในปัจจุบันและความคาดหวังที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก คือการเป็นแบบอย่างที่ดี สำหรับการจัดลำดับความสำคัญ

จำเป็นคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา สูงที่สุดคือ ความมีวินัย เป็นการเข้าเรียนและปฏิบัติตามกิจกรรมต่างๆ ตรงต่อเวลามีค่าดัชนี (PNI_{modified} = 0.43) ในปัจจุบัน มีความสอดคล้องสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์โลกที่รุนแรงและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการบริหารจัดการคุณธรรม จริยธรรม แสดงว่าอาจารย์ และผู้บริหารมีความคาดหวังและให้ความสำคัญมาก ในการเร่งพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพอาจารย์และนักศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ดุจเดือน พันธุนาวิน (2550) ที่กล่าวว่าในปัจจุบันพบว่า สังคมไทยยังอ่อนด้อยในเกือบทุกเรื่อง แม้แต่ในด้านศีลธรรมที่เคยเป็นจุดแข็งของสังคมไทย ซึ่งแสดงถึงการถดถอยทางศีลธรรมและจริยธรรม (moral backsliding) หรือเกิดวิกฤติทางศีลธรรมขึ้น ปรากฏการณ์ทางคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ มีผลกระทบต่อกลุ่มเด็กและเยาวชน มีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่รุนแรงและก้าวร้าว ทั้งยังขาดความอดทน การไม่มีวินัย การขาดความซื่อสัตย์ ที่เป็นมูลเหตุก่อให้เกิดอาชญากรรมต่างๆ สอดคล้องกับสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (2557) กล่าวว่า ขณะนี้ยุคสมัยกำลังอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนผ่านซึ่งสาเหตุหนึ่งเกิดจากเทคโนโลยีที่เข้ามามีทั้งบวกและลบและการใช้เทคโนโลยี ที่จะใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและส่วนรวมให้มากที่สุดเช่นนี้ได้ ผู้ใช้เองก็ต้องมี “ภูมิคุ้มกัน” และผู้ที่จะสามารถถ่ายทอด ภูมิคุ้มกัน ดังกล่าวนั้นได้ ก็ต้องเป็นหน้าที่ของ “ครอบครัว” และ “การศึกษา” ที่เป็นดั่งนี้เพราะเนื่องมาจาก สังคมไทยยังขาดความคุ้มกันจากการบริโภคผ่านสื่อ และเทคโนโลยี การรับวัฒนธรรมต่างๆที่หลากหลายนผ่านการนำเสนอสื่อ ทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม (วิทยากร เชียงกุล, 2551)

2. สภาพจริงในปัจจุบันและสภาพความคาดหวังที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา ทั้งในส่วนสภาพจริงในปัจจุบันและความคาดหวังที่พึงประสงค์อยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับมากคือ การบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย สำหรับความสำคัญ จำเป็นของการบริหารจัดการคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา สูงที่สุดคือการทำวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา มีค่าดัชนี (PNI_{modified} = 0.32) ซึ่งเห็นว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับ เกษม วัฒนชัย (2557) ที่แสดงปาฐกถา เรื่อง “เปิดแนวทางขับเคลื่อนความดี สู่สถาบันอุดมศึกษา” ว่า มหาวิทยาลัยควรนำเสนอชี้ทางออกทางเลือกขับเคลื่อนคุณธรรมที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม การใช้ระบบประชานิยมในปัจจุบันนั้น ประชาชนถูกกลืนด้วยวัตถุนิยม บริโภคนิยม ไม่มีนึกถึงความดี บัณฑิตไทยถูกสังคมต่อว่า มีค่านิยมเกินงาม ไม่สู้งาน ไม่อดทน ขณะเดียวกันการทุจริตคอร์ปชั่นก็เพิ่มขึ้น จนกลายเป็นวิกฤติคุณธรรมจำเป็นมากที่จะต้องเร่งส่งเสริมการยกระดับในเชิงรุก

3. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญจำเป็นของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย พบว่า มี 4 กลยุทธ์หลัก 13 กลยุทธ์รอง 39 แนวทางปฏิบัติดังนี้

D1 พัฒนาระบบการบริหารคุณภาพอาจารย์และนักศึกษาเพื่องานคุณธรรม จริยธรรม มี 4 กลยุทธ์รอง คือ

กลยุทธ์รองที่ 1 กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพคุณธรรม จริยธรรมมี 3 แนวทางปฏิบัติ ได้แก่ 1) ทำความเข้าใจให้กับผู้บริหาร คณาจารย์และนักศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม นักศึกษาในยุคดิจิทัล 2) วางระบบการเสริมสร้างความรู้ที่เน้นปฏิบัติจริง 3) พัฒนาระบบการเรียนการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก สอดคล้องกับ สุมน อมรวิวัฒน์ (2558) กล่าวว่า ปัจจุบันสังคมไทยมี มีวัฒนธรรมที่ดี มีสื่อทันสมัย ความสัมพันธ์ของคนระหว่างรุ่นระหว่างวัยที่ดี แต่ที่จริงแล้วสังคมไทยก็ไม่ได้เลวร้ายอะไรมากนัก มีรอยยิ้มเสมอ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สังคมมีการสังเกตร่างกายมากขึ้น (เริ่มตรวจสอบกันมากขึ้น) เช่น การโกงกิน การใช้อำนาจของครูอาจารย์ คนไทยมีการตื่นตัวต่อการรักษาสิทธิของตนเองมากขึ้นว่าสมัยก่อนผลกระทบ คนนี้แหละที่เป็นภัยคุกคามมากที่สุด แต่เมื่อโยงเข้าสู่กลยุทธ์พัฒนาคุณภาพคุณธรรม จริยธรรม ก็ต้องบริหารให้สอดคล้อง ตามหลักการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัย 4 ข้อ คือ นโยบาย ยุทธศาสตร์ การกำหนดกลไก และปัจจัยสนับสนุน ต้องพัฒนาคน ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร โดยเน้นที่เรื่องความคิดและจิตใจของตนเองเป็นหลัก

กลยุทธ์รองที่ 2 พัฒนาและส่งเสริมสมรรถนะคุณธรรม จริยธรรมของอาจารย์และนักศึกษาโดยมี 3 แนวทางปฏิบัติ ได้แก่ 1) จัดกระบวนการเรียนการสอนมุ่งเน้น การบูรณาการทุนทางความคิด ร่วมกับนักศึกษา (ด้านความคิด ประสบการณ์ และสาเหตุเชิงจริยธรรม) ทั้งในหลักสูตร และเสริมหลักสูตรต่อเนื่อง (ปี1-4) 2) วางแนวทางการพิจารณาในการคัดเลือกอาจารย์ โดยให้ ทุนพัฒนาอาจารย์ด้านคุณธรรม จริยธรรม 3) วางแนวทางการพิจารณาในการคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษาต่อโดยให้ ทุนด้านคุณธรรม จริยธรรม อาทิ “ทุนเด็กดี” เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Kohlberg (1975) ที่กล่าวว่า คุณธรรมจะเรียนรู้ได้ในทุกระดับอายุอย่างต่อเนื่องและมีการพัฒนาขึ้นอีกหลายขั้นจากอายุ 11-25 ปี การใช้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง จะแสดงให้เห็นถึงความเจริญของจิตใจของบุคคล การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นการใช้เหตุผลที่ลึกซึ้งยากแก่การเข้าใจยิ่งขึ้นตามลำดับของวุฒิภาวะทางปัญญา

กลยุทธ์รองที่ 3 พัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะอาจารย์ผู้สอนในด้านการเรียนการสอนด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยมีแนวทางปฏิบัติ 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) ส่งเสริมวิธีการเสริมแรงจิตใจ การสร้างความศรัทธาสู่ความมั่นใจในวิชาชีพครู 2) จัดให้มีส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในการนิเทศอาจารย์ใหม่โดยให้มีอาจารย์พี่เลี้ยงกำกับดูแล 3) เร่งปลูกฝัง บ่มเพาะด้านคุณธรรม จริยธรรมนักศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันในเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2558) บุคคลที่ประกอบวิชาชีพครูมีลักษณะพื้นฐาน คือ รอบรู้ สอนดี มีคุณธรรมตามจรรยาบรรณ และมุ่งมั่นพัฒนาตนเอง และสำหรับการพัฒนาคุณธรรมของครู นั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีอุปนิสัยอันดีงามที่สะสมอยู่ในจิตใจ ซึ่งได้มาจากความเพียรพยายามที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม ติดต่อกันมาเป็นเวลานาน คุณธรรมจะมีความสัมพันธ์กับหน้าที่ เพราะกระทำหน้าที่จนเป็นนิสัย พัฒนาคุณธรรมของครูควรจะเริ่มตั้งแต่ (1) คุณธรรมทางสติปัญญา รวมทั้งความรู้ทางทฤษฎี และแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ ส่งผลต่อความมีเหตุผลในการทำหน้าที่ (2) คุณธรรมทางศีลธรรม คือ ความมีจิตสำนึกในสิ่งที่ดีงาม และเหตุผล คุณธรรมทางศีลธรรมไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือติดตัวมาแต่กำเนิด หากแต่สร้างขึ้นด้วยความรู้สึกผิดชอบชั่วดีในทางศีลธรรม ซึ่งจะสะสมอยู่ในจิตใจของครู หรือการเพิ่มสมรรถภาพทางจิต

กลยุทธ์รองที่ 4 พัฒนากิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะนักศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรม มี 3 แนวทางปฏิบัติ ได้แก่ 1) สนับสนุนให้นักศึกษาสังสรรค์กิจกรรมต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ทาวิธีการกระตุ้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม 3) ส่งเสริมคัดเลือกนักศึกษาผู้นำด้านคุณธรรม จริยธรรม 3 ระดับคือ ชุมชน สถาบัน จังหวัด ภูมิภาค และระดับประเทศให้ต่อเนื่อง ให้เป็นรูปธรรม 4) วางแนวทาง กระบวนการดำเนินการขยายบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาที่เป็นผู้นำด้านคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับ Hoffman (1979) ที่ว่ากระบวนการซึมซาบทางจริยธรรม (moral internalization) มี 3 กระบวนการที่เป็นอิสระจากกัน คือ ความคิดทางจริยธรรม (moral thought) ความรู้สึกทางจริยธรรม (moral feeling) และพฤติกรรมทางจริยธรรม (moral behavior) องค์ประกอบของจริยธรรมข้างต้นนี้ คือลักษณะต่าง ๆ ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

D2 พัฒนาคณาภพเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่องานคุณธรรม จริยธรรมในยุคดิจิทัล มี 3 กลยุทธ์รอง คือ

กลยุทธ์รองที่ 1 พัฒนาอาจารย์ผู้สอนกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อคุณธรรม จริยธรรม โดยมี 3 แนวทางปฏิบัติ ได้แก่ 1) จัดทำแผนปฏิบัติงานการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่องานคุณธรรมจริยธรรม 2) อบรมแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการงานคุณธรรม จริยธรรม สำหรับการเรียนการสอน และกิจกรรม 3) จัดอบรม สัมมนา ศึกษางาน การรู้เท่าทัน เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ ให้ทันต่อสถานการณ์โลก สอดคล้องกับพินสุตา สิริรังศรี (2555) สื่อสังคมออนไลน์ (social media) คือ สังคมที่ผู้สื่อสาร พูดคุย บอกเล่าเรื่องราว ประสบการณ์ความคิด ความรู้สึก รูปภาพตนเอง รูปภาพสถานที่ต่างๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่นักศึกษารู้จักได้แก่ Facebook Instagram Line และ YouTube เป็นต้น ในยุคเปลี่ยนผ่านอย่างรวดเร็วทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เป็นประจำ นอกเหนือจากนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาแล้ว แต่ใน

ขณะเดียวกัน ข้อมูลเหล่านี้เป็นภัยอันตรายมากเพราะอาจมีการล่อลวง หรือขึ้นนำสังคมในทางที่ผิดด้านคุณธรรม จริยธรรม จะทำอย่างไรในการหาทิศทาง ป้องกัน แก้ไข ให้รู้เท่าทัน และใช้ประโยชน์ให้สูงสุด

กลยุทธ์รองที่ 2 พัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผลด้านคุณธรรม จริยธรรมมี 3 แนวทางปฏิบัติ ได้แก่ 1) หาแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวัดและประเมินผล ด้านการเรียนการสอน และกิจกรรม ด้านคุณธรรมจริยธรรม ทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรในเชิงประจักษ์ 2) จัดอบรม ประชุม เชิงปฏิบัติการแนวทางการสร้างเครื่องมือการวัดและประเมินผลด้านคุณธรรม จริยธรรม 3) ประสานความร่วมมือจัดอบรมการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลเชิงปฏิบัติการกับสภาวิจัยแห่งชาติ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4) การติดตามผลสอนสอดแทรกคุณธรรม ในรายวิชาต่างๆ ทุกคณะทุกชั้นปี อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งการพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลคุณธรรมจริยธรรมครูที่ชัดเจนนั้น ตรงกับสภาพ ความ เป็นจริง โดยประเมินจากหลายฝ่าย เป็นการประเมินเป็นระยะอย่างต่อเนื่องและเอาจริงเอาจัง เพื่อให้สถานศึกษาใช้ประเมินคุณธรรม จริยธรรมของครู ซึ่งเป็นตัวแบบสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ Mehrens and Lehmann (1973) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนประโยชน์ต่อผู้สอน ช่วยให้ทราบพฤติกรรมของผู้เรียน ปรับปรุงกระบวนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ประกอบการตัดสินใจของ ผู้สอน เป็นข้อมูลย้อนกลับกับการเรียนการสอนแต่ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีปัญหาการวัดและประเมินผลในด้านต่างๆ

กลยุทธ์รองที่ 3 เสริมสร้างความตระหนักในการใช้สื่อออนไลน์มี 3 แนวทางปฏิบัติ ได้แก่ 1) จัดการอภิปราย สัมมนา แนวทางป้องกัน แก้ปัญหาและการตั้งรับผลกระทบจากการใช้สื่อออนไลน์ 2) จัดตั้งหน่วยงานเฝ้าระวัง เพื่อติดตามการใช้สื่อออนไลน์ของนักศึกษา 3) ประสานความร่วมมือการดำเนินงานในการใช้สื่อออนไลน์ กับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง วางมาตรฐานบทลงโทษหรือระบบป้องกันที่ดี การรู้สารสนเทศจึงเป็นช่องทางสำคัญในการเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติให้เกิดความชำนาญการในสาขาอาชีพแต่การดำเนินชีวิตอยู่ในโลกยุค Digital Generation z นักศึกษาจะต้องมีองค์ความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมจากประเด็นปัญหาพฤติกรรมที่สำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพจน์ ช่างปั้น (2551) พบว่า พ่อแม่หรือผู้ปกครองร้อยละ 71.8 ไม่เคยศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสม ตลอดจนยังขาดความรู้ความเข้าใจและตาม บุตรหลานไม่ทัน ส่วนบทบาทของสถาบันการศึกษา ควรมีการสอดแทรกเนื้อหาที่สร้างความรู้เท่าทันในการใช้สื่อ หัวใจของการสอนให้รู้เท่าทันสื่อคือการฝึกคิด ฝึกปฏิบัติหลายๆ รอบ ครูควรนำข่าวสารข้อมูล หรือเนื้อหาจากสื่อหลากหลายประเภทเข้ามาในห้องเรียน เพื่อให้เด็กได้ฝึกตั้งคำถาม ตีความ วิเคราะห์เนื้อหา ประเมินคุณค่า และคาดการณ์ผลกระทบต่อผู้รับสื่อจัดกิจกรรมรณรงค์การรู้เท่าทันสื่อ จัดแกนนำในการรณรงค์ ส่งเสริม ร่วมกิจกรรมเท่าทันสื่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

D3 พัฒนาโครงสร้างหน่วยงานให้มีความสัมพันธ์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มี 3 กลยุทธ์รองคือ

กลยุทธ์รองที่ 1 กำหนดนโยบายส่งเสริมโครงสร้างหน่วยงานให้มีความสัมพันธ์ด้านคุณธรรม จริยธรรมโดยมี 3 แนวทางปฏิบัติ ได้แก่ 1) เร่งปรับมุมมองสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเชิงธุรกิจทางการศึกษา 2) การสร้างความตระหนักในวัฒนธรรมองค์กรในบรรยากาศ Moral Culture 3) ร่วมกับกิจการนักศึกษา จัดให้มีภาระงาน การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมสอดคล้องกับดวงเดือน พันธุนาวิน (2558) ได้กล่าวว่า มหาวิทยาลัยต้องมีการแสดงความคาดหวัง เรื่องคุณธรรม จริยธรรมอย่างจริงจัง และส่งให้ท่านอาจารย์ช่วยกันคิดใหม่ๆ ให้สร้างเป็นวัฒนธรรม ทางคุณธรรม จริยธรรม และสร้างบรรยากาศ Moral Culture ความสัมพันธ์ระหว่างครูอาจารย์กันเอง ครูอาจารย์กับนักศึกษา ให้เกื้อกูลสนับสนุนกันในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม อยู่ที่ว่ากิจการนักศึกษา จัดตามอะไร จัดตามวัฒนธรรม จัดตามบรรยากาศหรือไม่ ถ้าทำตามงานวิจัยก็จะถูกต้อง

กลยุทธ์รองที่ 2 จัดระบบโครงสร้างงานวิจัยด้านคุณธรรม จริยธรรม มี 2 แนวทางปฏิบัติได้แก่ 1) จัดอบรมวิธีการค้นคว้างานวิจัยคุณธรรม จริยธรรม เน้นศึกษาค้นคว้า ทหาค้นคว้าเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบัน 2) การทำวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ร่วมกับชุมชน สอดคล้องกับ ธรรมนูญ วิริยะวิทย์ (2558) จากผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ทำให้นักศึกษาได้คะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น การเรียนการสอนให้นักศึกษาลงพื้นที่ฝึกปฏิบัติในชุมชน ตีนตัว ตระหนักรู้ สัมผัสกับวิถีชุมชน นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าส่วนรวมมีจิตสาธารณะมากขึ้น และใช้กิจกรรมดังกล่าวในการเรียนการสอนสื่อสารเพื่อพัฒนา ชุมชน ท้องถิ่น ได้รับประสบการณ์ตรงและเข้าใจบริบทของชุมชนมากขึ้นด้วย

กลยุทธ์รองที่ 3 จัดระบบโครงสร้างหน่วยงานรับผิดชอบหลักด้านคุณธรรม จริยธรรม มี 3 แนวทางปฏิบัติ ได้แก่ 1) จัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงานคุณธรรมจริยธรรม ระดับสถาบัน 2) ประสานความร่วมมือการตั้งเครือข่ายการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 3) ฝ่ายวิชาการและร่วมกับกิจการนักศึกษา จัดทำแผนปฏิบัติงานระยะยาว ในการส่งเสริมกิจกรรมด้านคุณธรรม ทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรหลากหลายอย่างเข้มแข็งและชัดเจนสอดคล้องกับสิทธิศักดิ์ ขำปฏิ (2550) จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการนั้นเป็นรูปแบบการบริหารจัดการที่สามารถส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยการประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม พบการเปลี่ยนแปลง ที่ตัวนักศึกษาได้อย่างชัดเจน ผลการศึกษาดังกล่าว จึงเกิดความพยายามจากสังคมที่จะสร้างคุณลักษณะที่มีศีลธรรมและจริยธรรมต่าง ๆ ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นการบริหารการศึกษา การจัดการระบบการศึกษา และการปรับหลักสูตรที่ล้มเหลว

D4 การพัฒนาตัวแบบคุณธรรม จริยธรรม มี 3 กลยุทธ์รอง คือ

กลยุทธ์รองที่ 1 กำหนดนโยบายการพัฒนาตัวแบบคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่วิชาการมี 2 แนวทางปฏิบัติ ได้แก่ 1) สร้างองค์ความรู้ด้านพฤติกรรม ท่ามกลาง Social Network เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา 2) วางแนวทาง การปฏิบัติการ การเป็นตัวแบบ อาจารย์ นักศึกษา และสถาบัน แนวทางปฏิบัติการพัฒนาในกลยุทธ์นี้ ตามรายงานวิจัยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (2549) ได้กล่าวถึงตรรกะความสัมพันธ์ของตัวแบบ แบบเกื้อกูลนั้น ควรได้รับความสนใจและการดำเนินการในระดับสูงขององค์การตามองค์ประกอบในตัวแบบมี 5 ลักษณะ คือ 1) ระบบสนับสนุน ข้อมูลและองค์ความรู้ 2) ความสัมพันธ์เชิงสถาบันกับภาคีอื่นๆ 3) บุคลากรในสถาบัน (ผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา)และผู้เกี่ยวข้อง 4) การบริหารจัดการที่มีคุณภาพ และ 5) ปรับกระบวนการทัศนในการทำงาน และสำหรับท่ามกลาง Social Network เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษานั้น

กลยุทธ์รองที่ 2 พัฒนาระบบกลไกและส่งเสริมตัวแบบคุณธรรม จริยธรรม มี 2 แนวทางปฏิบัติ ได้แก่ 1) วางระบบการเสริมสร้างงานด้านคุณธรรม จริยธรรมที่เน้นการปฏิบัติจริง 2) จัดแหล่งเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรมแบบ Service Learning การวางระบบกลไกในการดำเนินงานต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันอย่างเป็น ระบบนั้น ต้องอาศัยบุคลากร ทรัพยากร กฎเกณฑ์ มาตรการ แนวปฏิบัติ และปัจจัยต่างๆ แต่สำหรับแหล่งการเรียนรู้ ในการเรียนการสอนที่จะช่วยให้เข้าใจความมนุษย์ ได้ดียิ่งขึ้นนั้น ถ้ามีการปฏิบัติแล้ว ก็จะได้ผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อตัวผู้เรียนได้ก็คือการเรียนการสอนที่เน้นการบริการสังคม สำหรับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ก็สามารถที่จะปรับกิจกรรมให้เหมาะสม สำหรับแนวทางปฏิบัติจัดแหล่งเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรมแบบ Service Learning เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเหลือสังคม และ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งมักจะจัดขึ้นในทุกระดับ การจัด Service Learning ในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งรูปแบบของการจัดนั้นมีด้วยกันการเลือกโครงการหรือกิจกรรม ที่จะทำ Service Learningขั้นตอนนี้เป็นการเลือกหาชุมชนที่เราสนใจจะไปทำ Service Learning ต้องประเมินความเสี่ยง เนื่องจากการทำ Service Learning นั้นมีการปฏิสัมพันธ์กับชุมชนภายนอก และอาจจะต้องใช้เวลาในสถานที่

ดังกล่าวระยะหนึ่ง ต้องมีอาจารย์ที่ปรึกษาออกแบบโครงการและเขียนแผนได้สำเร็จ และหาอาสาสมัครได้เรียบร้อยแล้วนั้น
ต่อไปคือ การลงมือทำงานในชุมชนตามแผนที่ได้วางเอาไว้ สุดท้ายคือการเขียนบันทึกการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง
สกัดเอาความรู้ที่เป็นเนื้อออกมาเป็นรูปแบบและแนวทางนำไปใช้ในโครงการอื่นๆ ได้

กลยุทธ์รองที่ 3 ส่งเสริมการเป็นตัวแบบด้านคุณธรรม จริยธรรมมี 4 แนวทางปฏิบัติ ได้แก่ 1) หาวิธีการสร้างความ
ศรัทธาและความน่าเชื่อถือด้านคุณธรรม จริยธรรมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต่อสังคม 2) เร่งสร้างเครือข่าย ผลักดัน ฝึก
กำลังประสาน การปลูกฝัง “การมีวินัย” ของนักศึกษา 3) ผลักดันนักศึกษาสร้างสรรค์กิจกรรมตัวแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม
4) หาแนวทางพิจารณาการสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อเข้าสู่การเป็นตัวแบบมหาวิทยาลัยคุณธรรม สอดคล้องกับ
เพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2551) กล่าวว่า พฤติกรรมที่ขาดความยับยั้งชั่งใจ ชักจูงได้ง่าย และมีการเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกที่
หลังไหลเข้ามาจากช่องทางต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสื่อประเภทต่างๆ ซึ่งไม่เป็นตัวแบบที่ดี และยังมีบทลงโทษหรือระบบ
ป้องกันที่ดี ที่มีประสิทธิภาพที่พอเพียง ทำให้เกิดตัวแบบในเชิงลบและเกิดการลอกเลียนแบบพฤติกรรมผิดๆ ได้โดยง่าย อีกทั้ง
ระบบการศึกษาที่ขาดประสิทธิภาพ ไม่สามารถปลูกฝังเยาวชนให้มีจิตสำนึกได้ ขาดผู้ที่เป็นตัวแบบที่ดี ขาดการรณรงค์เพื่อแก้
ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ควรกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการคุณธรรม จริยธรรม
ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ว่าด้วยเรื่องการบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณธรรม
จริยธรรมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ในกรอบระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2559-2563) เพื่อมุ่งเน้นให้เป็น
แนวทางส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมของ จริยธรรมของนักศึกษา
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเอกชนทุกภาคส่วนในประเทศไทย ควรส่งเสริมการทำวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม
ควบคู่กับวิชาการ “ความรู้คู่คุณธรรม”
3. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกภูมิภาค ซึ่งมีความพร้อมและคล่องตัวในการบริหารจัดการ ควรกำหนดนโยบายเร่งด่วน
ในการบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาได้ให้มีส่วนร่วม บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังคม
สิ่งแวดล้อม และการมีจิตสาธารณะ โดยมีการประสาน ร่วมกับ คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ และศูนย์ส่งเสริมและ
พัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

1. ควรพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพอาจารย์และนักศึกษาเพื่องานคุณธรรม จริยธรรมควรเร่งปลูกฝัง บ่มเพาะ
คุณธรรม จริยธรรมจาก ความสำคัญ จำเป็นที่สูงที่สุดของนักศึกษา คือ การมีวินัย และความสำคัญจำเป็นที่สูงที่สุดของการ
บริหารจัดการคุณธรรม จริยธรรมคือ การทำวิจัย เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนด้านคุณธรรม จริยธรรม
2. ควรพัฒนาคุณภาพเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่องานคุณธรรม จริยธรรมในยุคดิจิทัล ด้านประสิทธิภาพการใช้สื่อ
สารสนเทศ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนการสอน โครงการและกิจกรรม คุณธรรม จริยธรรมโดยอยู่บนกรอบ
มาตรฐานเดียวกันของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในประเทศไทย
3. ควรพัฒนาโครงสร้างหน่วยงานให้มีความสัมพันธ์ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยตั้งเครือข่ายฝึกพลัง ประสาน กับ
สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกภูมิภาค โดยเริ่มจากการร่วมมือกับผู้ปกครอง
ในการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ควบคู่กับการพัฒนาวิชาการอย่างสมดุล การมี
ส่วนร่วมสอดส่องดูแลความประพฤติ ในการทำโครงการและกิจกรรมมากขึ้น อย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง ควรร่วมกับ ชุมชน สถาน

ประกอบการ การปฏิบัติการเชิงรุกในการพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อที่อยู่รอบตัว ซึ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะการเลียนแบบตัวแบบจากสื่อออนไลน์ เป็นเหตุให้นักศึกษาประพฤติผิด โดยฉันทัก พลัง ประสานร่วมกับหลายๆ ฝ่ายทั้งของรัฐและเอกชน รวมถึงวิธีการวิเคราะห์ การหลีกเลี่ยงสื่อที่ไม่สร้างสรรค์ อย่างจริงจังต่อเนื่อง

4. ควรพัฒนาตัวแบบคุณธรรม จริยธรรม โดยหาวิธีการสร้างความศรัทธาและความน่าเชื่อถือด้านคุณธรรม จริยธรรมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต่อสังคม เร่งสร้างเครือข่าย ผลักดัน ผนึกกำลังประสาน การปลูกฝัง “การมีวินัย” ของนักศึกษา ผลักดันนักศึกษาสร้างสรรค์กิจกรรมตัวแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม และ หาแนวทางพิจารณาการสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อเข้าสู่การเป็นตัวแบบมหาวิทยาลัยคุณธรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ควรมีการศึกษาการบริหารจัดการคุณธรรม จริยธรรมอย่างจริงจังต่อไป โดยนำกลยุทธ์จากผลการวิจัยไปสู่การปฏิบัติ (strategic implementation)
2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม สนับสนุน เกี่ยวกับทำวิจัยด้านคุณธรรม จริยธรรม กับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของบริบทขนาด และประเภท “วิทยาลัย” “สถาบัน ” และ “มหาวิทยาลัย” ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละระดับ
3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเปรียบเทียบระหว่าง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย
4. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม แยกวิเคราะห์มุมมองของแต่ละกลุ่มความเห็น เช่น ผู้ปกครอง สถานประกอบการ สื่อมวลชน เป็นต้น
5. ควรนำผลวิจัยไปศึกษา โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

บรรณานุกรม

- เกษม วัฒนชัย. (2557, 19 มิถุนายน). เปิดแนวทางขับเคลื่อนความดีสู่สถาบันอุดมศึกษา. *คมชัดลึก*, หน้า 11.
- คำตัน วิชัย, และคำจร กิทธิณส์. (2555). *กลยุทธ์การบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- จินตนา บุญบงการ, และณัฐพันธ์ เจริญนันท์. (2548). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์. (2558). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*. ค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2558, จาก ird.stou.ac.th/stouconference/file/57_nattanan.pdf.
- ดุจเดือน พันธมนาวิน. (2550). *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ*. ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2558, จาก library.cmu.ac.th/moralcorner/node/50.
- (2558). *กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน*. สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2558.
- พรชัย มงคลวนิช. (2557). *จับมือ 61 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสร้างค่านิยมคนดีมีคุณธรรม*. ค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2557, จาก www.thairath.co.th/content/430584.
- พิณสุตา สิริธรงค์ศรี. (2555). *การรัฐสภานเทศ: กลไกการเรียนรู้ในยุคโลกาภิวัตน์*. ค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2558, จาก www.Dpu.ac.th/edr-health/file/if.pdf.
- เพ็ญแข ประจวบปัจฉิม. (2551). *การยกระดับคุณธรรมจริยธรรมของสังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม: แนวทางและกาปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- วรพจน์ ช่างปั้น. (2551). *การเปิดรับสื่อลามกทางอินเทอร์เน็ตและพฤติกรรม*. ค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2558, จาก www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/april.../aw30.pdf.
- วิทยากร เชียงกุล. (2551). *รายงานสภาวะการศึกษาไทยปี 2549-2550*. กรุงเทพฯ: VTC. คอมมิวนิเคชั่น.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. (2549). *รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม*. ค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2558, จาก www.myfirstbrain.com/teacher_view.aspx?id=88837.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2558). *รายงานการประชุมสัมมนาวิชาชีพครูเรื่องเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภาครั้งที่ 6 27-28 เมษายน 2532*. ค้นเมื่อ 21 ตุลาคม 2558, จาก <https://educ105.wordpress.com>
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2557). *เด็กเรียนรู้ได้อย่างไรในยุคสื่อหลอมรวม*. ค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2557, จาก www.naewna.com/scoop/104875 จาก www.myfirstbrain.com/teacher_view.aspx?id=88837.
- สิทธิศักดิ์ ชำปฏี. (2550). *การพัฒนาารูปแบบบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2558). *กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน*. สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2558.

สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Bukkapptnam, M. (2015). *Development Self-Discipline*. Retrieved October 22, 2015.
from www.studygs.net/discipline.htm.

Hoffman, M.L (1979). Development of Moral though, feeling and Behavior. *American Psychologist*, 34(10), 958-966.

Kohlberg, L. (1975). Moral Education for Society in Moral-Transition. *Education Leadership*, 33(1), 46-54.

Mehrens, W.A., & I, J. (1973). *Measurement and Evaluation in Education and Psychology*.
New York: Holt, Rinechart and Winston.

Yamane, Taro (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.